

Ferrater, més enllà del mite

DAVID CASTILLO coordinador

Editorial

Encara avui, la proximitat de la poesia de Gabriel Ferrater ens provoca una sensació de vertigen. D'una banda, la influència que va tenir per a les generacions que van sorgir després dels anys setanta és innegable. De l'altra, la distància fa que alguns poetes ja no l'idolatrïn com vam fer nosaltres. Em vénen al cap, de memòria, molts dels seus versos com si fossin l'impacte del cop de puny d'un d'aquells púgils mítics, dels que van marcar el final de la boxa. Ferrater era una bomba i la seva poesia s'ha mantingut moderna malgrat tot el que ha plogut des del 1972. Quaranta anys! Ni més ni menys.

Quan vaig entrar a l'Autònoma l'evocaven com si fes pocs dies de la seva desaparició. De fet, havien passat pocs anys, però el suïcidi ritual i els anys finals li van donar un aura que el convertia en un personatge excepcional, romàntic i aliè de la mediocritat regnant. No em puc

ni em vull separar de la passió amb què vaig devorar la seva obra, la diabòlica combinació entre sentiment i fredor, la manera de dir des d'una originalitat total.

Els germans Ferrater en una foto de l'àlbum familiar

S'entenia tot el que deia i no era obvi. I aquesta lectura l'he mantinguda cada cop que l'escolto en un recital en què el recuperen. Segurament som davant d'un clàssic. Gabriel Ferrater explicarà les

dificultats del seu temps més enllà de Franco, la dictadura, l'oposició i tots els que rondàvem en aquells anys incerts. La bellesa és el millor antídoto contra la bestialitat i l'aridesa del temps.

Amb l'excusa dels noranta anys del seu naixement i de quaranta de la seva mort, hem volgut fer un recorregut sobre l'obra de Ferrater. El crític Sam Abrams ens ofereix una panoràmica del poeta, una lectura desinhibida d'un dels escriptors que han tingut més repercussió i que han suportat amb més solvència l'inevitable pas dels anys. Abrams ens parla dels diversos Ferraters, de la necessitat d'una biografia com cal i també dels treballs crítics que l'han mantingut vigent. Abrams accentua la morbositat biogràfica que

contamina una lectura de futur. En qualsevol cas, tot i tenir una obra poètica limitada a tres llibres, la poesia de Ferrater continua sent un guia per a molts de nosaltres. *

MOTEL BARSTOW

RAFAEL VALLBONA

Europa, grisa i sola

Encara que no hi pensem, els drames d'un altre temps són part íntima de la nostra condició. La nena assassinada en un poblet al nord de França, un dels tants llocs perduts en la rereguarda de la Gran Guerra, ens furga la memòria fins que la veritat rebenta dins nostre i ens capgira. El ressò de les bombes a les trinxeres i els crits dels fills que moren entre el llot del País del Nord només és una sintonia: la mort estima la bona gent i se l'endú de pressa. Després només resta el rastre difós del que van significar pels que els van estimar.

A *Les ànimes grises* (La Magrana), Philippe Claudel ens planta la veritat davant dels ulls quan ja creïem haver-la oblidat. La bomba ens esclata al rostre. "Els que són de mal pelar són els cabrons. Aquests en general moren vells, i de vegades fins i tot al llit", diu l'autor. La soledat embruteix. El desertor, el trist i el turmentat poden ser l'assassí, però també pot passar que ho hàgim estat nosaltres; en la memòria del drama oblidat, qui pot dir que ell no ha estat?

Buscava una imatge que identificués l'Europa d'avui i, per molt que pensava en paisatges idíl·lics i grans monuments simbòlics, només em venia al cap aquell poble gris i enllotat de la novel·la

de Claudel; aquella nena morta mentre el gas mostassa asfixiava els fills de tota una generació a les trinxeres de l'altra banda dels seus turons dels camps del nord. En la meua memòria no interpretava allò com una metàfora: era la realitat. La imatge que buscava per identificar l'Europa d'avui no era cosmopolita ni paisatgística, era precisament aquesta: l'estesa infinita de petites creus blanques i anònimes que encatifa els camps de Flandes en una successió inacabable de cementiris, de drames que formen part íntima de la nostra condició d'uropeus i que, perversament, han estat amagats, com si allò mai no hagués passat, com si no formés part de la construcció d'aquesta casa comuna.

Potser si haguéssim buscat la veritat des del primer moment ara no dubtaríem de la nostra condició d'uropeus. Si avui som una gent grisa i solitària és perquè els drames d'altres temps ens han esclatat a la cara quan ja pensàvem que havien quedat colgats pel llot glaçat de la catifa verda dels camps de Flandes.

La mesquinesa de la condició humana sempre té un doble fons. A *Les ànimes grises* l'autor el destapa. Ningú no li va fer cas, i ara, més vells i cansats, caldrà tornar a començar. *

SENYOR RUC

GUILLEM CIFRÉ

